

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет філології, історії та політико-юридичних наук
Кафедра германської філології та методики викладання іноземних мов

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя

_____ Олександр САМОЙЛЕНКО

24 січня 2024 р.

ПРОГРАМА

комплексного кваліфікаційного екзамену з фаху

Освітній рівень: бакалавр

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Мова і література
(англійська))

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.02 Середня освіта (Мова і література
(англійська))

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Форма навчання: денна та заочна

Ніжин 2024

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з фаху для бакалаврів Освітньо-професійної програми Середня освіта (Мова і література (англійська)) предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)). НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 24 с.

Укладачі програми:

к.п.н., доц. Ларіна Т.В.

к.п.н., доц. Нагач М.В.

к.п.н., проф. Тезікова С.В.

к.п.н., доц. Таран О.М.

к.п.н., доц. Самойленко О.В.

к.п.н., доц. Щотка О.П.

Рекомендовано на засіданні германської філології та методики та методики викладання іноземних мов (протокол № 9 від 05 січня 2024 р.)

Рекомендовано на засіданні кафедри педагогіки, початкової освіти, кафедри психології та менеджменту (протокол № 7 від 10 січня 2024 р.)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету філології, історії та політико-юридичних наук (№ 7 від 24 січня 2024 р.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська)) зі спеціальності 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)) здійснюється екзаменаційною комісією та проходить у формі комплексного кваліфікаційного екзамену з фаху. Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з фаху охоплює такі складові: основна іноземна мова (англійська), методика викладання іноземних мов та психолого-педагогічні дисципліни.

Головним завданням комплексного кваліфікаційного екзамену є виявлення у випускників університету філологічних, психолого-педагогічних і методичних знань та умінь, необхідних для виконання обов'язків учителя англійської мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

Метою екзамену є оцінка наявного в бакалаврів рівня володіння лінгвістичними, психолого-педагогічними та методичними компетентностями, ступеня готовності студентів-випускників виконувати педагогічні завдання, покладені на вчителя англійської мови та літератури в закладах загальної середньої освіти.

1. ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ

Комплексний кваліфікаційний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетентності, яка базується на комунікативній, лінгвістичній, методичній, соціокультурній, дослідницькій, психолого-педагогічній компетенціях. Випускники повинні продемонструвати готовність до виконання таких виробничих функцій: навчальна, гностична, виховна, розвивальна, планувальна, організаційна, контролююча, діагностична.

Екзаменаційні завдання спрямовані на визначення:

- Уміння аналізувати механізми функціонування соціальних інститутів, визначаючи в них власне місце, та проектувати стратегії свого професійного життя.
- Розуміти причинно-наслідкові зв'язки явищ та процесів, вміти використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.
- Уміння шукати інформацію, аналізувати, систематизувати, зберігати та використовувати її для вирішення академічних та професійних завдань.
- Готовність до самопізнання та рефлексивної оцінки своєї діяльності, усвідомлення рівня сформованості загальних та професійних компетентностей.
- Володіння сучасними лінгвістичними нормами іноземної та рідної мов, засобами іншомовного спілкування для реалізації широкого кола

комунікативних настанов: створення, перетворення, навчання, переклад, редагування, аналіз, інтерпретація.

- Забезпечення взаємозв'язку теоретичних та практичних аспектів лінгвістики у процесі здійснення професійної діяльності.

- Вміння перекладати, реферувати та адаптувати до сприйняття учнями закладів середньої освіти соціально-гуманітарні, художні, публіцистичні, офіційно-ділові іншомовні тексти, забезпечуючи змістову та стилістичну адекватність.

- Уміння обирати освітню стратегію відповідно до академічних, виробничих завдань та умов діяльності.

- Вміння здійснювати навчання іноземних мов з опорою на різні наукові підходи (комунікативний, функціональний, когнітивно-дискурсивний, діяльнісний, компетентнісний, особистісно-орієнтований тощо), з використанням сучасних засобів, інтерактивних методів навчання, через спілкування у реальному часі та дистанційно.

- Вміння працювати у команді та брати на себе відповідальність за результати роботи.

- Вміння використовувати комп'ютерні програмні засоби, інформаційні та комунікаційні технології при вирішенні професійних та академічних завдань.

- Вміння досліджувати академічні та професійні ситуації, аналізувати результати, робити висновки та удосконалювати процеси навчання, комунікації, професійного становлення та розвитку.

- Спиратися на міждисциплінарні підходи у вирішенні професійних завдань, враховуючи закономірності розвитку особистості у соціумі.

- Модифікувати існуючі технології навчання іноземних мов, запроваджувати нові підходи до створення іншомовного академічного середовища, використовуючи передовий вітчизняний та міжнародний досвід.

- Проявляти ініціативність і самостійність у вирішенні проблем у непередбачуваних умовах.

- Вибудовувати комунікаційні стратегії з колегами, соціальними партнерами, учнями та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх комунікантів.

- Усвідомлювати необхідність подальшого професійного розвитку, спілкування у професійному або академічному середовищі, поширення результатів професійної (академічної) діяльності у виданнях та на зібраннях регіонального, національного та міжнародного рівнів.

2. СТРУКТУРА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

№ п.п.	Зміст компоненту	Оцінювання	Примітки
Предметно-фаховий блок (лінгвістичний компонент)			
1.	Робота з текстом	50 балів	
Предметно-фаховий блок (методичний компонент)			
2.	Захист кваліфікаційного завдання (Action research) з методики викладання іноземних мов	25 балів	Завдання відкриті, можна готувати протягом року
Психолого-педагогічний компонент			
3.	Аналіз педагогічної ситуації з теоретичним обґрунтуванням	25 балів	Затверджується кафедрою педагогіки, початкової освіти, кафедри психології та менеджменту

2.1 Предметно-фаховий блок: лінгвістичний компонент

Усна частина відповіді: робота з текстом

Завдання, що пропонуються:

1.1 Обрати абзац для виразного читання (не менше 5 речень), обґрунтувавши вибір іноземною мовою. Прочитати вголос і зробити літературний переклад (4 хв.) – 10 балів (читання – 5, переклад – 5)

1.2 Презентувати детальний переказ тексту (20 речень; 4 хв.) – 20 балів

1.3 Синтаксичний аналіз речення, що виділене в тексті жирним шрифтом - 5 балів (2 хв.)

Писемна частина відповіді (екзаменатор перевіряє завдання під час відповіді студента на інші питання білету – додаткові запитання по писемним завданням (2 хв.) можливі після відповіді на всі запитання білету).

Завдання, що пропонуються:

1.4. Виписати і пояснити англійською мовою **чотири** історичні, граматичні, лексичні або стилістичні явища, що можуть ускладнювати розуміння тексту – 10 балів (по 2,5 балів за кожне явище) / Для заочного відділення – лексикологічний аналіз – 10 балів.

1.5. Написати 5 запитань щодо найбільш важливих положень тексту – 5 балів.

2.2 Предметно-фаховий блок: методичний компонент

Підсумкове оцінювання має на меті з'ясувати, наскільки успішно студент засвоїв усю програму навчальної дисципліни відповідно до Профілю вчителя англійської мови кваліфікаційної категорії «молодий спеціаліст». Підсумкова оцінка враховує:

- середній бал за усі модулі курсу (30%);
- результати педагогічної практики (40%);
- якість виконання кваліфікаційного завдання (30%).

Кожна з цих складових оцінюється за окремими критеріями. Для успішного завершення курсу методики студент повинен отримати позитивну оцінку за кожен складову.

Програма з методики містить різноманітні завдання: есе, рефлексивне письмо, доповідь/ звіт, презентація, вікторина, план уроку, розробка навчальних матеріалів і тестів, план професійного розвитку, портфоліо. Критерії оцінювання варіюються відповідно до типу завдання. На кінець курсу всі бали за виконані модульні завдання враховуються у середньо зважену підсумкову оцінку.

Педагогічна практика (вчитель-практикант) оцінюється у 8-му семестрі, де перевіряється здатність студента навчати англійської мови з урахуванням принципів навчання та організації навчального процесу. Оцінювання відбувається за критеріями, зазначеними у Програмі. Пропонується оцінити вісім залікових уроків, проведених студентами. Два уроки (залікові) відвідує та оцінює за визначеними критеріями методист, а шість – шкільний вчитель англійської мови (ментор), за яким закріплений студент. Методист повинен оцінити уроки, проведені на двох ступенях навчання – початковому та середньому.

При оцінюванні уроків до уваги береться здатність студента-практиканта розуміти психологічні особливості учнів та враховувати їх при відборі навчальних матеріалів та плануванні освітнього процесу; вміння управляти роботою в класі, використовуючи чіткі інструкції, дотримуючись балансу між говорінням вчителя та учнів, застосовуючи ІКТ; оцінювати навчальні досягнення учнів з використанням сучасних прийомів корекції помилок, роботи над їх усуненням, актуалізації знання англійської мови.

До портфоліо входять: 2 розгорнуті плани-конспекти уроків з навчальними матеріалами для початкової та середньої школи (30%), рефлексивне есе (10%).

Кваліфікаційне завдання (Action research) передбачає демонстрацію здатності студента поєднувати теоретичні знання з власною практикою навчання англійської мови у школі (педагогічна практика (виробнича)). Студент виконує кваліфікаційну роботу англійською мовою та подає її до захисту в кінці 8-го семестру. Оцінювання роботи здійснюється науковим керівником за визначеними критеріями у межах 70% від загальної оцінки. 30% студент отримує за публічний захист кваліфікаційної роботи англійською мовою на усному державному екзамені.

2.3 Психолого-педагогічний компонент передбачає оцінювання здатності студентів аналізувати педагогічну ситуацію, спланувати способи вирішення поставленої задачі, розробити конкретний проєкт цього рішення, запропонувати реалізацію задуму, з практичним втіленням розробленого «проєкту».

Розв'язання педагогічних ситуацій допоможе студентам пов'язати свої теоретичні знання з психолого-педагогічних дисциплін з практикою і на цій основі виявити педагогічні компетенції. Така робота сприятиме розвитку творчого мислення майбутніх учителів-вихователів, формуванню педагогічних умінь і навичок. Різний зміст педагогічних ситуацій сприяє включенню студентів у самостійну пошукову роботу.

Орієнтовний алгоритм розв'язання педагогічних ситуацій, запропонованих Л.В. Кондрашовою.

1. Проаналізуйте мікросередовище, в якому відбувається дія, подія, явище. Виділіть із запропонованої педагогічної ситуації проблему та коротко сформулюйте її сутність.

2. Переведіть факти, подані в ситуації, на мову педагогічних категорій.

3. Виявіть суперечність, джерело розвитку події, явища, що аналізується. Визначте характер, форму і спрямованість цього розвитку.

4. Визначте педагогічні категорії, представлені в педагогічній ситуації.

5. Висуньте гіпотезу у формі можливої відповіді або шляхи її пошуку.

6. Встановіть на основі яких педагогічних впливів досягаються цілі і результати виховання, навчання.

7. Виясніть, чи може досягти мети педагогічний вплив учителя, класного керівника, батьків тощо.

8. Назвіть положення педагогічної категорії, які були вдало чи невдало використані в цій ситуації.

9. Вкажіть помилки, які були допущені в цій ситуації і перешкождали досягненню позитивного результату.

10. Назвіть, які форми, методи, засоби педагогічного впливу можна було б використати в цій ситуації щоб досягти позитивного результату.

11. Визначте, який позитивний досвід можна взяти собі на майбутнє.

12. Зробіть висновки і оцініть педагогічну ситуацію з точки зору її типовості для педагогічної діяльності вчителя.

3. ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

3.1. Зміст лінгвістичної підготовки

3.1.1. Тематика текстів (на основі тем, які вивчались):

1. Покупки. Супермаркет і торговельний центр. Шопінг онлайн. Шопінг в житті людини. Щоденні покупки.

2. Пори року та погода. Прогноз погоди. Клімат Великої Британії. Клімат України. Улюблена пора року. Вплив погоди на людину.

3. Місто. Переваги та недоліки проживання в місті та селі. Київ - столиця України. Місце, де народився.

4. Хвороби, їх симптоми та лікування. Охорона здоров'я. Здоровий спосіб життя.

5. Спорт та ігри. Олімпійські ігри: історія, символи, традиції, цікавинки. Улюблені види спорту та спортсмени. Місце спорту в житті людини.

6. У пошуках пригод. Мандрівники та дослідники: минуле та сучасність. Мандрівник і турист: подібності та відмінності. Роль ризику в житті людини. Попередження нещасних випадків. Британські морські курорти.

7. Кіно у нашому житті. Історія кіно. Відомі режисери та актори. Культові фільми. Вплив кіно та телебачення на людину. Кіно та театр.

8. Мистецтво. Напрямки мистецтва. Англійська школа живопису. Критерії оцінки творів мистецтва. Улюблений художник/картина. Представники поп-арту. Українське образотворче мистецтво.

9. Світ навколо нас. Дикий світ та навколишнє середовище. Проблеми довкілля та їх вирішення. Всесвітній рух за чисте довкілля. Охорона тварин. Червона книга. Життя в зоопарках.

10. Прибутки та витрати. Особисті фінанси. За все треба платити в житті. Як заощаджувати й інвестувати гроші. Якими способами можна переконати покупця придбати певну річ.

11. Комунікація. Різні види комунікації, передачі та одержання інформації. Преса у Великій Британії та в Україні. Занепад британської газетної імперії. Телебачення, його роль у суспільному житті.

12. Покарання й помста. Правосуддя. Суди у Великій Британії та в Україні. Злочин і покарання. Як уберегтись від злочинців.

13. Репутація людини. Складові частини репутації людини. Відомі люди.

14. Інші світи. Незвичайні та незрозумілі явища. Уфологія. Наука й шарлатанство. Контакти з іншими світами.

15. Почуття та ставлення до людей. Емоційне ставлення до різних подій. Корисність та деструктивність деяких почуттів. Емоційна різниця між чоловіком та жінкою. Наполегливість і послідовність.

16. Докори сумління. Моральність та аморальність деяких вчинків. Нечесні люди та наше ставлення до них. Шахраї у світовій історії. Обман у сфері побутових послуг. Право людини на особисте життя й збереження професійної таємниці.

17. Технічні досягнення й етичні проблеми. Новітні досягнення у сфері телекомунікацій та наше ставлення до них. Етичний аспект використання мобільних телефонів. Розвиток робототехніки. Непередбачувані наслідки генної інженерії.

18. Мови й нації.

3.1.2. Теоретичні питання

1. Закон Гріма. Співвідношення германського та індоєвропейського консонантизму. Фонетична та фонологічна сутність цього закону. Інтерпретації закону Гріма.

2. Великий зсув голосних. Великий зсув голосних як прояв нової кореляції голосних у системі англійської мови. Поступовий характер фонетичних змін довгих монофтонгів та проблема датування "зсуву". Фонетична сутність "зсуву". Спроби фонологічного пояснення "зсуву".

3. Розвиток правопису в історії англійської мови. Загальна характеристика орфографії середнього англійського періоду. Норманські

переписувачі та введення нових принципів письма. Широке використання диграфів для позначення голосних і приголосних фонем. Сутність латинізації правопису.

4. Морфемна структура слова. Типи морфем. Синтетичні та аналітичні форми.

5. Критерії класифікації слів на частини мови. Іменник. Проблема категорії відмінка. Історія категорії відмінка.

6. Категорія числа в історії англійської мови. Причини існування винятків в утворенні числа. Причини спрощення іменних категорій.

7. Прикметник. Категорія ступенів порівняння. Субстантивація прикметників та ад'єктивація іменників у сучасній англійській мові.

8. Метафора. Традиційний і концептуальний підхід. Типи концептуальних метафор.

9. Метонімія та її типи.

10. Епітети та їхні типи.

11. Синтаксичні стилістичні прийоми: повторення, паралельні конструкції, інверсія, вставна конструкція.

12. Риторичне запитання.

13. Типи речень за метою висловлювання.

14. Просте речення: характеристики, головні та другорядні члени речення.

15. Складне речення: складносурядне, складнопідрядне, складносурядне з підрядністю; види зв'язку між частинами складного речення.

3.2. Зміст методичної підготовки

1. Підходи до викладання іноземних мов. Огляд та критичний аналіз основних методів викладання ІМ (граматико-перекладний метод, прямий метод, аудіо-лінгвальний метод, «мовчазний» метод, метод повної фізичної реакції, сугестивний метод). Основні принципи та особливості комунікативного підходу до викладання ІМ. Іншомовна комунікативна компетентність. Система вправ для формування мовленнєвих навичок та розвитку мовленнєвих умінь. Характеристика комунікативного завдання.

2. Навчання граматики в контексті. Типи контексту. Прескриптивна, дескриптивна та педагогічна граMATика. ГраMATика в усному та писемному мовленні. Програмні вимоги до навчання граматики. Індуктивний та дедуктивний підходи до введення граматичних явищ. Способи введення нових граматичних явищ. Планування введення, первинного закріплення граматичних явищ та вдосконалення граматичних навичок. Критерії оцінювання, відбору та адаптації граматичних вправ.

3. Навчання лексики в контексті. Поняття «лексична одиниця». Труднощі вивчення англійської лексики. Етапи навчання та вивчення лексики. Способи введення нових лексичних одиниць. Перевірка розуміння значення лексики. Стратегії вивчення та запам'ятовування лексики. Типи

вправ на засвоєння нових лексичних одиниць. Лексичний підхід до вивчення лексики. Використання інформаційних технологій у вивченні лексики.

4. Управління навчальним процесом. Види інтеракції. Режими інтеракції. Використання іноземної та рідної мови на уроці. Ролі та функції вчителя іноземної мови. Мовлення вчителя на уроці іноземної мови. Інструкції на уроці іноземної мови. Особливості організації та управління студентоцентрованим навчанням.

5. Формування іншомовної мовленнєвої компетентності. Навчання аудіювання. Аудіювання як мовленнєве вміння. Програмні вимоги до навчання аудіювання. Труднощі сприйняття іншомовного мовлення на слух. Фонологічні труднощі аудіювання та підходи до їх подолання. Цілі аудіювання. Стратегії розвитку вміння аудіювання. Етапи роботи над текстом для аудіювання. Види вправ для роботи над текстом для аудіювання. Типи матеріалів для аудіювання та їх відбір.

6. Формування іншомовної мовленнєвої компетентності. Навчання говоріння. Особливості говоріння як виду мовленнєвої діяльності. Усна взаємодія та продукція. Особливості іншомовного говоріння та труднощі, які вони спричиняють (лінгвістичні та екстралінгвістичні). Програмні вимоги до навчання говоріння на різних ступенях навчання в ЗОЗ. Навчання вимови. Очікувані труднощі під час навчання вимови та вправи щодо їх подолання. Навчання усної інтеракції та продукції. Послідовність завдань для навчання говоріння. Роль вчителя в організації та управлінні студентоцентрованим навчанням говоріння. Види діяльностей щодо розвитку мовленнєвих умінь говоріння. Інтегроване навчання говоріння та аудіювання. Групова усна презентація плакатів.

7. Формування іншомовної мовленнєвої компетентності. Навчання читання. Читання як вид мовленнєвої діяльності. Цілі читання. Види читання. Основні стратегії розвитку вмінь читання. Критерії відбору та оцінювання матеріалів для читання. Послідовність завдань для роботи з текстом. Шляхи інтеграції слухання, говоріння, читання.

8. Формування іншомовної мовленнєвої компетентності. Навчання письма. Письмо як мовленнєва діяльність, порівняння письма та говоріння, відмінності між говорінням і письмом, мета навчання письма, програмні вимоги до навчання письма різних вікових груп учнів. Шляхи розвитку мотивації учнів до писемного мовлення. Навчання письма на рівні фрази, понадфразовому та текстовому рівні. Огляд жанрів. Підходи до навчання письма. Шляхи інтеграції слухання, говоріння, читання, письма.

9. Планування уроку. Мовленнєва розминка/ фонетична зарядка. Планування послідовності уроків ІМ, навчальні програми. Сучасні підходи до планування уроку ІМ, шаблон план-конспекту уроку ІМ. Формулювання мети (як намір вчителя) та очікуваних результатів (як досягнення учнів) уроку ІМ. Етапи уроку ІМ. Навчання на основі комунікативних завдань (TBL). Очікувані проблеми та гнучкість щодо впровадження план-конспекту уроку ІМ. Оцінювання план-конспектів уроків ІМ.

10. Засоби навчання іноземної мови. Принципи та критерії відбору та оцінювання навчальних матеріалів. Адаптація навчальних матеріалів. Адаптаційні техніки. Комунікативні завдання. Автентичні матеріали та автентичні завдання, критерії їх відбору та використання на уроці. Роль вчителя як посередника між учнями та навчальними матеріалами.

11. Робота над помилками. Поняття про помилку в мовленні. Причини помилок. Типи помилок. Види корекції помилок. Види зворотного зв'язку. Підходи до виправлення помилок в усному мовленні. Підходи до виправлення помилок в писемному мовленні. Самостійна робота над помилками. Прогнозування помилок учнів при плануванні уроку.

12. Тестовий контроль та оцінювання. Поняття оцінювання. Види оцінювання (формуюче, підсумкове, формальне, неформальне, взаємооцінювання, самооцінювання). Види лінгво-дидактичних тестів (тести для розподілу по групах, діагностичні тести, тести проміжного та поточного контролю, тести підсумкового контролю, стандартизовані тести). Основні показники якості тесту (валідність, надійність, практичність, прозорість). Функція зворотного зв'язку контролю успішності. Оцінювання рівня сформованості умінь читання, письма, аудіювання, говоріння.

13. Формування міжкультурної компетентності. Поняття про міжкультурну обізнаність та компетентність. Категорії 'Big C culture' та 'little c culture'. Виокремлення та аналіз стереотипів у різних культурах. Вербальні та невербальні моделі комунікативної інтеракції в міжкультурних ситуаціях. Стратегії міжкультурного спілкування. Лінгвістичні прояви культури в мові (ідіоми, нееквівалентність лексики тощо) на уроках англійської мови. Методи та прийоми розвитку міжкультурної компетентності в учнів різних вікових групах. Види завдань з розвитку міжкультурної обізнаності для різних вікових груп. Аналіз навчальних матеріалів у підручниках із міжкультурним компонентом. Адаптація матеріалів.

14. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні англійської мови. Сучасні технології навчання ІМ та їх актуальність для освітнього процесу. Ключові питання електронного навчання: сучасні тенденції, кібербезпека, авторське право. Цифрова розповідь: інфографіка і візуалізація даних. Цифрова розповідь: дизайн і виробництво відео. Мікронавчання: програмне забезпечення, додатки та онлайн-інструменти. Мікронавчання: засоби розробки. Управління контентом: LMS.

15. Дослідження навчальної діяльності учнів. Дослідження в професійній діяльності вчителя. Різновиди досліджень. Циклічний характер досліджень. Формулювання дослідницьких питань. Планування дослідження. Збір інформації. Кількісний та якісний аналіз інформації. Відбір учасників дослідження. Проблеми етики. Аналіз, інтерпретація та презентація результатів дослідження. Способи забезпечення якості дослідження.

16. Навчання молодших школярів. Вікові особливості учнів молодшого шкільного віку. Управління класом молодших школярів. Режим роботи на уроці в початковій школі. Сучасні підходи до навчання молодших

школярів. Сучасні методи навчання молодших школярів. Використання ігор на уроках ІМ в ПШ. Навчання аудіювання та говоріння в ПШ. Навчання читання та письма в ПШ. Планування уроку ІМ в ПШ.

17. Навчання учнів з особливими освітніми потребами. Поняття «учні з особливими потребами» (SEN), упередження та забобони щодо учнів з особливими потребами. Моделі розуміння SEN, категорії SEN. Планування диференційованого навчання ІМ. Гетерогенна група учнів: виклики та їх потенційні рішення на уроці ІМ. Метод проектів (PBL). Викладання англійської мови обдарованим дітям. Синдром гіперактивності та дефіциту уваги на уроці ІМ. Дислексія та навчання ІМ. SEN проекти (ситуаційне дослідження).

18. Написання курсової роботи. Структура курсової роботи. Обґрунтування проблеми дослідження. Опис методології та процедури дослідження. Презентація отриманих результатів. Формулювання висновків. Написання анотації. Оформлення роботи.

19. Планування безперервного професійного розвитку. Поняття про професійний розвиток. Види професійного розвитку. Засоби та інструменти автономного професійного розвитку. Європейський портфель вчителя іноземної мови. Професійний розвиток на базі школі. Можливості професійного розвитку поза межами школи. Стратегії професійного розвитку. Підходи до складання плану власного професійного розвитку.

3.3. Зміст психолого-педагогічної підготовки

3.3.1. Основи загальної педагогіки та вікової психології

1. Педагогіка як наука і мистецтво. Й. Герберт, К. Ушинський про педагогіку як науку і мистецтво.
2. Процес формування і розвитку особистості. Єдність біологічних, соціальних факторів розвитку та власної активності дитини.
3. Проблема мети виховання особистості в психолого-педагогічній теорії і практиці. Всебічний розвиток особистості як мета виховання. Проблема мети виховання в сучасній зарубіжній школі.
4. Наукові засади вікової періодизації розвитку дитини. Врахування вікових особливостей розвитку учнів у навчально-виховному процесі.
5. Основні напрями психічного розвитку дитини в ранньому і дошкільному віці. Психологічна готовність до шкільного навчання.
6. Молодший школяр. Психологічна готовність молодшого школяра до виконання діяльності учіння.
7. Молодший і старший підлітковий вік. Провідна діяльність підлітка. Основні суперечності підліткового віку та особливості формування особистості підлітка.
8. Старшокласник як суб'єкт учбової діяльності. Готовність до професійного та особистісного самовизначення в учбовій діяльності старшокласника.

3.3.2. Теорія освіти і навчання

1. Психолого-педагогічні основи процесу навчання. Й.Г.Песталоцці, А.Дістервег, К.Д.Ушинський про розвивальне та виховне навчання. Основні компоненти процесу навчання. Процес викладання. Процес учіння. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів.
2. Управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Роль педагогічної техніки в процесі навчання. Закономірності й принципи процесу навчання. Дидактичні принципи у педагогічній спадщині Я.А.Коменського, Ф.В.А.Дістервега, К.Д.Ушинського.
3. Проблема змісту освіти в сучасній школі. Проблема перевантаження, обдарованих дітей, індивідуального та диференційованого підходу до них.
4. Державні стандарти освіти. Реформування змісту освіти на сучасному етапі. Технологічний підхід в освіті. Основні види сучасних технологій навчального процесу.
5. Особистісно орієнтована парадигма освіти. Особистісно орієнтовані технології.
6. Загальне поняття методів навчання. Методи навчання в педагогічній спадщині Я.А.Коменського, Ж.Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, К.Д.Ушинського, В.О.Сухомлинського.
7. Основні засоби навчання.
8. Педагогічна техніка як необхідна умова високоефективного використання вчителем методів, прийомів та засобів навчання.
9. Розвиток організаційних форм навчання в теорії і практиці. Урок – провідна форма організації навчально-пізнавальної діяльності. Основні вимоги до уроку. Нестандартні уроки. Особливості побудови уроків у залежності від навчального предмету, віку учнів і типу навчального закладу.
10. Позаурочні форми організації навчання. Проблема контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів в теорії і практиці навчання. Психологічні основи контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів. Досягнення і досвід безоцінкового контролю знань (Ш. Амонашвілі, Т. Гончарова та ін.). Оцінювання навчальної діяльності учнів у зарубіжній школі.

3.3.3. Теорія виховання

1. Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психолого-педагогічні основи організації виховного процесу в школі. Вихованість як інтегративна властивість особистості. Закономірності і принципи виховання.
2. Основні завдання і зміст всебічного і гармонійного розвитку особистості. Технологія виховання. Психолого-педагогічні основи розробки педагогічних технологій виховання. Модель одиничного елементу процесу виховання (циклу виховання або виховного заходу).
3. Проблеми методів виховання: психологічний і педагогічний аспекти. Залежність методів виховання від мети, змісту, принципів, умов виховання, вікових та індивідуальних можливостей учнів. Нестандартні методи виховання. Методи формування моральної свідомості особистості.

Методи педагогічного стимулювання діяльності школярів і позитивного досвіду громадської поведінки.

4. Педагогічні та психологічні аспекти самовиховання та самоосвіти учнів. Самоорганізація – важлива умова самовиховання учнів. Педагогічне керівництво процесом самовиховання.

5. Психолого-педагогічні основи формування світогляду учнівської молоді. Світоглядна зрілість особистості. Формування наукового світогляду в процесі навчання і позакласній роботі. Колектив та особистість як актуальна проблема сучасної школи.

6. Методика формування і згуртування дитячого колективу. Методика індивідуального підходу до учнів у виховному процесі виховної роботи з учнями. Проблеми організації морального виховання в сучасній школі. Формування моральних цінностей, поглядів, переконань та моральних звичок.

7. Мета, завдання і сутність правового виховання. Соціально-психологічні і педагогічні причини антисуспільної поведінки та правопорушень учнів. Система профілактичної роботи по запобіганню правопорушень школярів.

8. Виховні технології з різними категоріями дітей (обдарованими дітьми, дітьми-сиротами, дітьми з обмеженими можливостями).

9. Зміст, завдання і основні напрямки позакласної і позашкільної роботи з розумового виховання учнів.

10. Система роботи школи, класу з екологічного виховання школярів. Формування екологічної культури. Методика організації різноманітних форм роботи з екологічного виховання учнів. Оздоровча функція фізичної культури як основне завдання фізичного виховання молоді. Утвердження пріоритетів здорового способу життя. Поєднання зусиль школи і сім'ї у вихованні здорового покоління молоді.

11. Проблема формування естетичної культури школярів. Методика організації форм виховної роботи по формуванню художньо-естетичної спрямованості особистості. Нетрадиційні форми і методи естетичного виховання учнів. Проблеми трудового виховання учнів. К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, Д. Дьюї та ін. про працю як засіб самоствердження і самореалізації людини.

12. Проблема профорієнтації учнів в умовах становлення ринкової економіки. Гендерні відмінності і статеве виховання. Форми і методи роботи по формуванню у випускників школи потреби у створенні сім'ї, відповідальності і обов'язків подружнього життя.

13. Дитячі та юнацькі організації і об'єднання. Вікові особливості становлення і розвитку дитячих груп та організацій. Форми і методи співпраці вчителя з дитячими та юнацькими об'єднаннями. Дитячі та юнацькі організації і об'єднання. Вікові особливості становлення і розвитку дитячих груп та організацій. Форми і методи співпраці вчителя з дитячими та юнацькими об'єднаннями.

14. Родинно-сімейне виховання. П.Ф. Лесгафт, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський про значення сім'ї у вихованні особистості. Система взаємодії сім'ї та школи у вихованні учнівської молоді. Мета, виховні завдання, функції та обов'язки класного керівника.

15. Соціально-правовий захист дитинства. Проблеми дитинства в сучасному суспільстві. Система соціального виховання та правового захисту дитинства.

3.3.4. Школознавство

1. Школознавство. Поняття про систему освіти.

2. Реформування системи освіти на сучасному етапі в Україні (Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2022 рр.).

3. Система управління і керівництва освітою в Україні. Органи освіти, їх функції в управлінні діяльністю шкіл та інших загальноосвітніх навчальних закладів.

4. Внутрішньошкільне керівництво і контроль.

5. Наукова організація праці в школі.

6. Передовий педагогічний досвід (ППД). Вивчення, узагальнення та впровадження ППД. Творче ставлення до ППД.

7. Методична робота в школі.

8. Єдність навчально-виховних, методичних та дослідницьких аспектів у педагогічній діяльності.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА КОМПЛЕКСНОМУ ЕКЗАМЕНІ (ОРІЄНТОВНІ)

4.1 Предметно-фахова підготовка: лінгвістичний компонент

Усна частина екзамену (робота з текстом)

Оцінка за усне мовлення є результатом поділу суми оцінок за окремі аспекти мовлення /граматична правильність, вимова, володіння лексикою/ та ефективність мовлення на кількість аспектів:

відмінно - відсутні помилки в основних /tenses, modal verbs, non-finite forms of the verb, degrees of comparison, formation of adverbs/ та складних /oblique moods, articles/ структурах;

добре - вільно володіє основними структурами, хоча інколи робить помилки у складних структурах;

задовільно - володіє основними структурами на рівні, достатньому для спілкування на повсякденні теми, хоча часто робить помилки у складних структурах;

незадовільно - робить багато помилок в основних структурах при спілкуванні на повсякденні теми, що створює труднощі при комунікації. Не робить спроб уживати складні структури або постійно помиляється при їхньому використанні.

Вимова /інтонація та окремі звуки/

відмінно - хороший ритм, правильність наголосу, відповідне інтонаційне оформлення та хороша вимова окремих звуків, хоча відчувається невеликий акцент;

добре - ритм, інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків наближаються англійських, проте відчувається акцент;

задовільно - ритм, інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків - середнє між англійською та рідною мовами, чим створюється значний акцент;

незадовільно - інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків нагадують звучання рідною мовою, що створює значні труднощі при розумінні висловлювань.

Володіння лексикою

відмінно - володіє широким набором лексичних одиниць, який достатній для спілкування на повсякденні теми і легко добирає слова, говорячи на абстрактні теми, передбачені програмою;

добре - легко добирає слова при спілкуванні на повсякденні теми, але, говорячи на абстрактні теми, передбачені програмою, демонструє окремі труднощі при доборі лексичних одиниць;

задовільно - володіє достатнім словниковим запасом для спілкування на повсякденні теми, хоча при говорінні на абстрактні теми, передбачені програмою, демонструє помітні труднощі у доборі лексичних одиниць;

незадовільно словниковий запас недостатній для того, щоб справитись зі спілкуванням на повсякденні та абстрактні теми, передбачені програмою.

Ефективність мовлення

відмінно - без труднощів справляється з підготовленим мовленням та майже зовсім немає труднощів при непідготовленому мовленні; зміст повністю відповідає темі; тривалість змістовного непідготовленого висловлювання 4-5 хвилин;

добре - майже зовсім не має труднощів при підготовленому мовленні, хоча інколи спостерігаються незначні труднощі при непідготовленому мовленні; зміст в основному відповідає темі; тривалість змістовного непідготовленого висловлювання 3-4 хвилини;

задовільно - спостерігаються труднощі при підготовленому мовленні, а також помітні труднощі при непідготовленому мовленні, хоча вони не порушують процес комунікації; тема в основному розкрита; тривалість змістовного і непідготовленого висловлювання 2-3 хвилини;

незадовільно - проявляє значні труднощі при підготовленому мовленні.

4.2 Предметно-фахова підготовка: методичний компонент

Критерії для оцінювання публічного захисту кваліфікаційного завдання:

Критерії		Оцінка
Зміст презентації	Студент ● чітко викладає основні результати дослідження ● наводить аргументацію щодо найважливіших висновків дослідження ● демонструє здатність до рефлексії щодо досвіду виконання дослідження	15%
Відповіді на запитання	Студент ● чітко та змістовно відповідає на запитання ● пояснює базові аспекти дослідження ● пов'язує відповіді з різноманітними аспектами дослідження	10%
Форма презентації	Презентація чітка, структурована, зрозуміла для слухачів, відповідає часовому регламенту.	5%
Загальна оцінка		30%

4.3 Психолого-педагогічний компонент

Максимальний результат виконання практичного завдання оцінюється в **25 балів**: передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності, бездоганна за змістом із обґрунтуванням власної позиції; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; здобувач вільно володіє матеріалом, чітко і в повній мірі відповідає на запитання екзаменатора.

20 – 24 бали – виставляється, якщо здобувач обґрунтовано, послідовно й логічно аналізує ситуацію з використанням наукової термінології та на основі досвіду, набутого у ході виробничої практики, демонструє власне бачення ситуації; виявляє вміння будувати чіткий алгоритм дій, спрямованих на професійне і компетентне вирішення даної проблеми.

15 – 19 балів – виставляється у випадку, коли здобувач послідовно й логічно аналізує ситуацію за стандартною схемою, володіє науковою термінологією, при розв'язанні практичного завдання допускаються лише незначні помилки, які усуваються самим здобувачем після зауваження екзаменатора.

10 - 14 балів ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

5 – 9 балів – виставляється, коли у ході розв'язання педагогічної ситуації допущені помилки і порушена логіка аналізу та етапи здійснення педагогічної технології, необхідної для розв'язання конкретної проблеми, що вплинуло на результат і правильність висновків. Але при цьому наявне часткове володіння теоретичним матеріалом з питань, наведених у ситуації.

0 – 4 бали – вказує на те, що здобувач не оволодів базовим теоретичним матеріалом та практичними навичками професійної діяльності. Здобувач фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, не має уявлення про об'єкт педагогічної ситуації, не виявляє здатність елементарно викласти свою думку.

Шкала відповідності

За 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

Зразок білету

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет філології, історії та політико-юридичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова екзаменаційної комісії
_____XXXXX
« xx » червня 20XX р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № XX
для проведення атестаційного/комплексного кваліфікаційного екзамену
з фаху
ОП Середня освіта. Англійська мова і література
зі спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень: бакалавр
Форма навчання: денна

1. Робота з текстом.

1. Робота з текстом.
  - 1.1. Оберіть абзац для виразного читання (не менше 5 речень). Обґрунтуйте вибір англійською мовою. Прочитайте вголос і зробіть літературний переклад.
  - 1.2. Презентуйте детальний переказ тексту.
  - 1.3. Випишіть із тексту і поясніть англійською мовою чотири історичні, граматичні, лексичні або стилістичні явища, що можуть ускладнювати розуміння тексту.
  - 1.4. Напишіть 5 запитань щодо найбільш важливих віх тексту.
  - 1.5. Зробіть синтаксичний аналіз речення, що виділене у тексті жирним шрифтом.

The mystery of why some people become sudden geniuses

There's mounting evidence that brain damage has the power to unlock extraordinary creative talents. What can this teach us about how geniuses are made?

It was the summer of 1860 and Eadweard Muybridge was running low on books. This was somewhat problematic, since he was a bookseller. He handed his San Francisco shop over to his brother and set off on a stagecoach to buy supplies. Little did he know, he was about to change the world forever.

He was some way into his journey, in north-eastern Texas, when the coach ran into trouble. The driver cracked his whip and the horses broke into a run, leading the coach surging down a steep mountain road. Eventually it veered off and into a tree. Muybridge was catapulted into the air and cracked his head on a boulder.

He woke up nine days later at a hospital 150 miles (241 km) away. The accident left him with a panoply of medical problems, including double vision, bouts of seizures and no sense of smell, hearing or taste. But the most radical change was his personality.

Previously Muybridge had been a genial and open man, with good business sense. Afterwards he was risk-taking, eccentric and moody; he later murdered his wife's lover. He was also, quite possibly, a genius.

The question of where creative insights come from – and how to get more of them – has remained a subject of great speculation for thousands of years. According to scientists, they can be driven by anything from fatigue to boredom. The prodigies themselves have other, even less convincing ideas. Plato said that they were the result of divine madness. Or do they, as Freud believed, arise from the sublimation of sexual desires? Tchaikovsky maintained that eureka moments are born out of cool headwork and technical knowledge.

But until recently, most sensible people agreed on one thing: creativity begins in the pink, wobbly mass inside our skulls. It surely goes without saying that striking the brain, impaling it, electrocuting it, shooting it, slicing bits out of it or depriving it of oxygen would lead to the swift death of any great visions possessed by its owner.

As it happens, sometimes the opposite is true. After the accident, Muybridge eventually recovered enough to sail to England. There his creativity really took hold. He abandoned bookselling and became a photographer, one of the most famous in the world. He was also a prolific inventor. Before the accident, he hadn't filed a single patent. In the following two decades, he applied for at least 10.

In 1877 he took a bet that allowed him to combine invention and photography. Legend has it that his friend, a wealthy railroad tycoon called Leland Stanford, was convinced that horses could fly. Muybridge said they couldn't.

To prove it he placed 12 cameras along a horse track and installed a tripwire that would set them off automatically as Stanford's favourite racing horse, Occident, ran. Next he invented the inelegantly named "zoopraxiscope", a device which allowed him to project several images in quick succession and give the impression of motion. To his amazement, the horse was briefly suspended, mid-gallop. Muybridge had filmed the first movie – and with it proven that yes, horses can fly.

The abrupt turnaround of Muybridge's life, from ordinary bookseller to creative genius, has prompted speculation that it was a direct result of his accident. It's possible that he had "sudden savant syndrome", in which exceptional abilities emerge after a brain injury or disease. It's extremely rare, with just 25 verified cases on the planet.

"In my opinion at least, the fact that they can improve their abilities doesn't negate the suddenness or insistence with which they are there," says Treffert. **As our understanding of sudden savant syndrome improves, eventually it's hoped that we might all be able to unlock our hidden mental powers – perhaps with the help of smart drugs or hardware.**

But until then, perhaps us mortals could try putting in some extra hours instead.

2. Захист кваліфікаційного завдання з методики викладання іноземних мов.

3. Розв'язання практичного завдання з психолого-педагогічних дисциплін №__X__.

У п'єсі англійського драматурга Вільяма Гібсона «Творець чуда» розповідається про сліпоглухоніму Елен Келлер. Ідея п'єси: відправляючи до маленької Елен Келлер вчительку, директор відомої Перкінської школи для сліпих і глухих дітей Майкл Анагнос дає їй настанови, порівнює сліпоглухоніму дитину із сейфом, до якого потрібно лише підібрати ключ. Завдання молодій вчительки Анни Суллови, таким чином, зовсім не в тому, щоб наповнити сейф скарбом людської психіки - дівчинці необхідно лише дати можливість вийти звідти.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте відповідь на питання:

1. У чому, на Ваш погляд, помилковість такого підходу директора школи?
2. Які фактори впливають на формування психіки людини? Які з них є вирішальними?
3. На позиції якої концепції стоїть директор школи?

Схвалено:

Кафедрою германської філології та методики викладання іноземних мов
протокол № XX від XX 20XX р.

Кафедрою педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту
протокол № XX від XX 20XX р.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна іноземна мова (англійська)

1. Ігіна З. О. Основи комунікативної лінгвістики: навч. посіб./ З.О. Ігіна. – Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2014. – 190 с.
2. Потапенко С.І. Практичний курс англійської мови: навч. посіб. для вищих навч. закладів / С.І. Потапенко, С.В. Гамор, З.О. Ігіна, Н.М. Талавіра. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – Ч.1. – 162 с.
3. Потапенко С.І., Харитонов І.К. Сучасний англійський синтаксис. Теорія і практика. Навчальний посібник./ С.І. Потапенко, І.К. Харитонов. – 4-е видання., доповнене та перероблене. – Ніжин: Видавництво НДУ, 2005. – 106 с.
4. Талавіра Н.М. Практичний курс англійської мови: навч. посіб. для вищих навч. закладів/ Н.М. Талавіра. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – Ч.2.– 109 с.
5. Трибуханчик А.М. Англійська без помилок: навч. посіб. для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» і «магістр» факультетів іноземних мов / А.М. Трибуханчик. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – 227 с.
6. Харитонов І.К. Теоретична граматики сучасної англійської мови/ І.К. Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2007. – 160 с.

7. Хрестоматія з теоретичної фонетики англійської мови (для студентів денної форми навчання)/ Укл.: С.В. Гамор, О.В. Майборода. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2006. – 45 с.

Методика викладання іноземних мов

1. Daloiso, M., Delaney, M., Kormos, J., & Smith, A. M. (2018) Inclusive Practices in English Language Teaching. Oxford University Press. <https://www.oup.com.cn/test/inclusive-practices-in-english-language-teaching.pdf>
2. Hopkins, D. (2014) A Teacher's Guide to Classroom Research (5th Edition). Maidenhead: Open University Press. <https://rezkyagungherutomo.files.wordpress.com/2016/09/classroom-research-hopkins.pdf>
3. Pokrivčáková, S. et al. (2015). Teaching Foreign Languages to Learners with Special Educational Needs: e-textbook for foreign language teachers. Nitra: Constantine the Philosopher University. <https://www.kajk.pf.ukf.sk/public/S.%20Pokriv%C4%8D%C3%A1kov%C3%A1%20et%20al.%20-%20Teaching%20Foreign%20Languages%20to%20Learners%20with%20Special%20Educational%20Needs.pdf>
4. Scott, W.A., Ytreberg, L.H. (2004) Teaching English to children. Longman.
5. Shin, J.K., Crandall, J.A. (2014) Teaching Young Learners English: From Theory to Practice. National Geographic Learning.
6. Smith, R. and P. Rebolledo (2018) A Handbook for Exploratory Action Research. British Council. https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_30510_BC%20Explore%20Actions%20Handbook%20ONLINE%20AW.pdf
7. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman. P. 364 – 378.
8. Ur, P. (2012). Module 2 The Lesson in A course in English Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press. 2nd edition. P. 14–27.
9. Watkins, P. (2005). Chapter 16 Planning and example lesson plans in Learning to Teach English. Delta Publishing. P. 107–116.
10. Harwood, N. (ed.) (2013). English Language Teaching Textbooks: Content, Consumption, Production. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
11. Tomlinson, B. (ed.) (2011). Materials Development in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press. 2nd edition.
12. Harmer, J. (2007). Chapter 22 Testing and evaluation in The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman. P. 379 – 394.
13. Ur, P. (2012). Module 12 Assessment and testing in A course in English Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press. 2nd edition. P. 176–184.
14. Методика навчання іноземних мов і культур / За ред. Ніколаєвої С.Ю. – К: Ленвіт, 2013. – С. 418-442.

15. Erlam, R., Philp, J., & Feick, D. (2021). Digital media in the language classroom. In Teaching languages to adolescent learners: From theory to practice (pp. 135-157). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108869812.008>
16. Hubbard, P. (2021). An invitation to CALL: Foundations of computer-assisted language learning. APACALL. <https://www.apacall.org/research/books/6/>
17. Son, J.-B. (Ed.). (2020). Technology-enhanced language teaching in action. APACALL. <https://www.apacall.org/research/books/5/>
18. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors. Council of Europe, 2020. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>
19. Програми Нової української школи. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
20. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
21. Калініна, Л. В., Щерба, Н. С., Прокопчук, Н. Р., Кузьменко, О. Ю., Григор'єва, Т. Ю. (2022). The Journey from an English Learner to an English Teacher. На шляху до професійної майстерності: від студента до вчителя : навчальний посібник до курсу «Методика навчання англійської мови» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Вид-во "Євроволин", Житомир. http://eprints.zu.edu.ua/35440/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0_2_4_%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8_%D0%B7_ISBN.pdf

Психолого-педагогічні дисципліни

Основна:

1. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник. - 2-е вид., переробл. К.: Знання, 2011. 333 с.
2. Виховні аспекти педагогічної діяльності у сучасній школі : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: Л.О. Дубровська, В.Л. Дубровський, В.В. Ковнер, О.С. Філоненко; за ред. Є.І. Коваленко – 3-тє видання, перер. та доп. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2015. 160 с.
3. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник для студ. вищ. навч. закл.; Одес. нац. мед. ун-т. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. - 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.

5. Ковбас Б. Родинна педагогіка: в 3-х т.: Науково-дослідний центр "Педагогіка і психологія вищої школи". - Івано-Франківськ, 2002 - Т. 1 : Основи родинних взаємовідносин. - 2002. 286с.

6. Малафійк Іван Васильович. Дидактика новітньої школи [Текст]: навчальний посібник. К.: СЛОВО, 2015. 632 с.

7. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання [Текст]: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 415 с.

8. Падун Н.О., Самойленко О.В. Педагогічні ситуації: сутність та приклади вирішення: навч. посіб. Ніжин:НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 168 с.

9. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібник. - 3-тє вид., стер. К.: Академвидав, 2009. 559 с.

Додаткова:

1. Закон України "Про загальну середню освіту" // Початкова школа. - №8.- 1999.

2. Закон України "Про освіту". - К., 2017.

3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник для студентів вищих пед. навч. закладів. К.: Вища школа, 2005. 343с.

4. Кравець В.П. Гендерна педагогіка: навчальний посібник для вищих педагогічних навчальних закладів освіти. Тернопіль: Джура, 2003. 416 с.

5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003. 418 с.

6. Коваленко Євгенія Іванівна. Історія зарубіжної педагогіки [Текст]: Хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; Міністерство освіти і науки України, НДУ імені Миколи Гоголя. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.

7. Малафійк І.В. Дидактика: Навч. посібник для студентів вузів. К.: Кондор, 2005. 398 с.

8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навчальний посібник. К., 2007. 656 с.

9. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: навч. посіб.; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: ВПЦ "Київський університет", 2007. 123 с.

10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні /За заг. ред. В.Г. Кременя. К: Пед. Думка, 2016.

11. Настільна книга педагога: Актуальні прийоми та методи навчання. Практичні поради. Нормативні документи [Текст] : учебное пособие. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упоряд.: В. М. Андрєєва, В. В. Григораш. Х.: Основа: Тріада, 2007. 352 с.

12. Освітні технології: Навчально-методичний посібник. / За ред. Пехоти О.М. - К.: 2003. С.3-26.

13. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011. № 1243

14. Пермяков О.А., Морозов В.В. Педагогіка: навч. посіб. К: Знання, 2010. 171 с.

15. Рацул Анатолій Борисович. Педагогіка: інформативний виклад [Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: СЛОВО, 2016. 344 с.

16. Сорока Г.І. Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне забезпечення. Харків: Основа, 2005. 128 с.

17. Степанов О.М. Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. К. : Академвидав, 2012. 528 с.

18. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 238 с.

6. ПЕРЕЛІК ЗАСОБІВ, ЯКІ МОЖУТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ СТУДЕНТИ НА ЕКЗАМЕНІ

Лексикографічні джерела: словники – синонімічні, двомовні, тлумачні словники.